

2014

årets mossa

Rävsvanssmossa

TOMAS HALLINGBÄCK

Det är något trolskt och magiskt över rävsvansmossan. Den är inte bara storväxt utan även mycket kräsen vad gäller sin växtplats. Platser där man hittar den är ofta avsatta som naturreservat eller klassade som nyckelbiotoper. Rävsvansmossan hittas i dunklet, längst inne i kanjonernas fuktiga delar på lodräta skuggiga bergväggar eller på stenblock intill vattenfall. Rävsvansmossa har blivit utsedd till årets mossa. Rapportera dina fynd!

Rävsvansmossa *Thamnobryum alopecurum* bildar en krypande primärstam försedd med upprätta sekundärskott. Dessa är upp till 10 cm långa och är upptill trädlikt förgrenade med 3–4 cm långa, utstående grenar. Grenverket bildar svagt plattade plymer. Stambladen är triangulära och spetsiga. Grenbladen är ovala, svagt kupade, uddspetsade och med grova, sågtandslika tänder i bladspetsen. Arten är skildkönad och kapslar är sällsynta. Kapsel-skaften är 10–15 mm långa.

Praktfulla exemplar är alltid lätta att känna igen i fält. Små upprätta skott kan emellertid likna palmossa *Climacium dendroides*, som dock har en mer allsidig förgrening (mer lik en palm).

Rävsvansmossa hittas framför allt på två typer av växtplatser. Den vanligaste utgörs av skuggade bergväggar, såväl i kalkfattig som i kalkrik miljö, i och intill bäckar, vattenfall, i kanjoner och fuktiga grottor. I östra Sverige ställer den högre krav och växer främst i kalkhaltiga miljöer och i skärgårdsmiljö.

Rävsvansmossa förekommer mindre allmänt i de västra landskapen från Skåne till Värmland, medan den finns mer sällsynt i de östra landskapen norrut till Uppland. Dessutom finns ett äldre fynd från en grotta i Hälsingland.

Rapportera dina fynd!

Kunskapen om rävsvansmossans utbredning är mycket begränsad. Är arten kanske ovanligare än vi tror, är den kanske vanligare norrut?

FIGUR 1. Varje skott av rävsvansmossa *Thamnobryum alopecurum* är oregelbundet trädlikt förgrenat, ibland med fjäderlika eller rävsvanslika plymer som gett upphov till artens namn. Rävsvansmossa bildar lösa mörkgröna mattor på sten i skuggiga miljöer. – Torsburgen, Gotland, augusti 2010.

FOTO: Tomas Hallingbäck.

En annan orsak till att leta efter just rävsvansmossa är att vi nyligen upptäckt att vi inte bara har en rävsvansmossa i Sverige utan tre! De två andra arterna är nyupptäckta och man kan känna igen dem redan i fält.

Den ena är grov rävsvansmossa *T. subserratum*. Den är större och bildar mörkgröna mattor på sten och förekommer liksom rävsvansmossa i skuggiga och fuktiga miljöer.

Den tredje svenska arten i släktet är trubbig rävsvansmossa *T. neckeroides*. Den bildar lösare mörkgröna revor på sten i skuggiga och fuktiga miljöer. Mossan har ett karaktäristiskt utseende som påminner om vanlig rävsvansmossa, men den är mindre förgrenad och saknar plymer samt har starkt kupade, trubbspetsade och glänsande grenblad. Arten hittades förra året av Michael Hagström under en inventering av en lövsöksbrant i trakten av Norrahammar i Småland.

Rapportera dina fynd av rävsvansmossa till Artportalen (www.artportalen.se). Det går även att skriva ett e-brev (tomas.hallingback@slu.se) till mig med samma information. **SBT**